

Sygn. akt III U 61/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 marca 2019r. w Suwałkach

sprawy **C. O.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość świadczenia

w związku z odwołaniem C. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 27 listopada 2017 r. znak (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i nakazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przeliczyć podstawę wymiaru emerytury C. O. przy zastosowaniu wskaźnika podstawy wymiaru w wysokości 104,39%;**
- 2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;**
- 3. znosi wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego w sprawie.**

Sygn. akt III U 61/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 27.11.2017 r. na podstawie przepisów ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z 17.11.2017 r. odmówił C. O. prawa do ponownego ustalenia wysokości świadczenia w oparciu o art. 114 wskazanej ustawy, gdyż nie przedłożono nowych dowodów, ani nie ujawniono nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na wysokość świadczenia.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył C. O.. Zarzucił jej niewyjaśnienie rzeczywistego przebiegu jego ubezpieczenia i w związku z tym wnosił o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność ustalenia wysokości jego wynagrodzenia w latach 1973-1979 z tytułu zatrudnienia w (...) oraz zażądanie z odpowiednich instytucji dokumentacji osobowej i finansowej dotyczącej jego zatrudnienia w tym okresie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w uzasadnieniu decyzji i wniósł o jego oddalenie. ZUS wskazał, że zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11.10.2011 r w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr. 237, poz. 1412 ze zm.) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

C. O. urodził się (...). Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 10.01.2000 r. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 1.12.1999 roku, tj. od miesiąca, w którym złożony został wniosek o emeryturę.

Decyzją z 7.07.2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 5.05.2004 r., przeliczył wnioskodawcy podstawę wymiaru emerytury, przy zastosowaniu wskaźnika podstawy wymiaru w wysokości 102, 66%, ustalonego w wyroku.

Kolejny wniosek o przeliczenie emerytury C. O. złożył 17.11.2017 r. Wnosił o przyjęcie do przeliczenia wysokości emerytury jego wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w (...)w latach 1973 do 1980 w wysokości 9.360 złotych, tj. średniego wynagrodzenia, jakie uzyskiwał w latach 1971-1973 i 1980-1983 na podstawie zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu oraz odpisów legitymacji ubezpieczeniowej dołączonych do wniosku.

Zaskarżoną decyzją z 27.11.2017 r. odmówił prawa do ponownego ustalenia wysokości świadczenia, gdyż przedłożone dowody znajdują się w aktach rentowych – nie są nowe, jak wymaga art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przedmiotem postępowania było ustalenie, czy organ rentowy prawidłowo odmówił C. O. prawa do ponownego ustalenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem wnioskowanych hipotetycznych wynagrodzeń.

W Przedsiębiorstwie (...)w O. C. O. był zatrudniony od 5.04.1971 r. do 15.05.1973 r. jako kierowca autobusowy i od 31.08.1973 r. do 31.10.1983 r. jako kierowca autobusowy i kierowca towarowy (świadczenia pracy k.18 i 21 akt rentowych). Zachowały się akta osobowe wnioskodawcy z tego przedsiębiorstwa (koperta k.15 akt), nie zachowała się natomiast w całości dokumentacja finansowa. Na podstawie posiadanej dokumentacji pracodawca wystawił zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1971-1973 i 1980-1983, natomiast odmawiał konsekwentnie wydania takiego zaświadczenia za sporny okres 1973- 1979, twierdząc, że nie posiada dokumentacji finansowej z tego okresu, gdyż w całości uległa zniszczeniu.

Na wniosek pełnomocnika C. O., Sąd poszukiwał zaświadczeń o wynagrodzeniu pracowników (...), zatrudnionych na tożsamych stanowiskach, jak wnioskodawca w spornym okresie, jednak bezskutecznie. Jedynie w aktach rentowych C. T. – kierowcy towarowego, zatrudnionego, tak jak wnioskodawca, w (...)w G.w latach 1973-1990, odnaleziono zaświadczenie RP-7 z lat 1978-1980 (odpis k.88 akt). Z tego zaświadczenia wynika, że średnie miesięczne wynagrodzenie C. T. w 1973 r. wynosiło ok. 5.480 zł., a w roku 1979 – ok. 5.666 zł. Porównanie wynagrodzenia C. O. i C. T. w roku 1980 wskazuje, że wnioskodawca w tym roku zarobił nawet nieco mniej średnio miesięcznie, C. O. ok. 7.300 zł., a C. T. – 7.480 zł. To porównanie wskazuje, że brak podstaw do przyjęcia w spornym okresie wynagrodzenia wnioskodawcy na poziomie 9.000 zł. miesięcznie.

W sprawie zostali przesłuchani świadkowie, pracujący w (...), zarówno w administracji kadrowo-płacowej, jak i kierowcy oraz inni. Dyrektor przedsiębiorstwa – S. R.wskazywał, że w poszczególnych latach w różny sposób wynagradzano kierowców: była stawka godzinowa i różnego rodzaju dodatki i premie, był też system akordowy. Świadek nie potrafił jednak wskazać w jakich latach obowiązywały te systemy, ani wysokości stawek, poza ogólnym stwierdzeniem, że kierowcy często zarabiali więcej od dyrektora (zeznania k. 65 odw.). Świadkowie K. J., W. K., C. Ł., które pracowały w kadrach i finansach, wskazywały, że kierowcy zarabiali dużo, ponieważ było duże zapotrzebowanie

na ich pracę. Wnioskodawca jeździł na terenie całego kraju, miał duży samochód ciężarowy, stąd jego zarobki były wyższe niż innych (zeznania k.39 odw.-40). Również pracujący w tym przedsiębiorstwie kierowcy: P. Ł., S. R. (k.40 odw.-41) R. Z. (k.65 odw.) wskazywali na wysokie wynagrodzenia i zasady jego naliczania. Świadek Z. G., kierownik placówki w G., przedstawił zasady wynagradzania, rodzaje dodatków i premii, przybliżone kwoty wynagrodzeń (k.86 odw.- 87). Jednak żaden z przesłuchanych świadków nie podał na tyle dokładnych informacji, by mogły być podstawą naliczenia wynagrodzenia C. O. w spornych okresach. Ponadto należy zwrócić uwagę, że wnioskodawca pracował zarówno jako kierowca towarowy, jak i kierowca autobusu, a zasady wynagradzania tych kierowców były inne. Dodatkowo, żaden ze świadków nie wspomina go, jako kierowcę autobusu, przedstawiając wysokie zarobki kierowców towarowych. Sąd nie uzyskał też od następcy pracodawcy regulaminu wynagradzania w spornym okresie.

Bazując na aktach osobowych wnioskodawcy i znajdujących się w nich dokumentach, dotyczących stawki osobistego zaszeregowania oraz stałych dodatków, przyjmując, że wnioskodawca wykonywał pracę w co najmniej nominalnym czasie pracy wówczas obowiązującym, wysokość wynagrodzenia w spornych latach wyliczyła biegła z zakresu rachunkowości i finansów. Z jej opinii, niekwestionowanej pod względem rachunkowym, ani przyjętych składników wynagrodzenia, wynika, że C. O. w roku 1973 otrzymał wynagrodzenie w wysokości 35.733,10 zł., w roku 1974 – 21.212,80 zł., w roku 1975 – 21.042 zł., w roku 1976 – 22.778 zł., w roku 1977 – 23.540 zł., w roku 1978 – 29.397,40 zł. i w roku 1979 - 31.348,80 zł. Tak obliczone wynagrodzenie w spornych latach, spowodowało podwyższenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy do 104,39 % (opinia k.93-98).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Decyzja z 27 listopada 2017 r. odmawiająca ubezpieczonemu ponownego przeliczenia emerytury została oparta na treści art. 114 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.). Art. 114 ust. 1 powołanej wyżej ustawy stanowi, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Nowe dowody w rozumieniu art. 114 ust. 1 tej ustawy to ujawnione dowody istniejące przed wydaniem decyzji, jak i dowody uzyskane po wydaniu decyzji pod warunkiem, że wynikają z nich fakty uwzględniane w decyzji. Organ rentowy bez przedstawienia nowych dowodów nie ma prawa do zmiany decyzji pierwotnej, jedynie na podstawie odmiennej oceny dowodów. Natomiast przedstawienie nowych dowodów, aby mogło być skuteczne, to jest aby mogło doprowadzić do przyznania prawa do świadczenia, powinno prowadzić do zmiany ustalonych poprzednio ustaleń faktycznych. Na podstawie nowych dowodów powinno dojść do uzupełnienia okoliczności faktycznych o nowe, nieprzedstawione - nierozważane uprzednio lub zmiany poprzednich ustaleń, poprzez ponowną ocenę dowodów. Wzruszenie poprzedniego rozstrzygnięcia może nastąpić w sytuacji przedstawienia nowych dowodów, podważających wiarygodność uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego.

W tym miejscu trzeba zwrócić uwagę na rozporządzenie Rady Ministrów z 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412 ze zm.), którego § 21 ust. 1 stanowi, że środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Niemniej jednak przepisy rozporządzenia regulującego postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów.

Rozpoznając sprawę Sąd miał na uwadze, że dopuszczalne jest ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dowody zastępcze, w tym o właściwie udokumentowane wynagrodzenie współpracownika, zajmującego tożsame stanowisko pracy. Muszą to być jednak dowody nie budzące wątpliwości, dowody spójne i precyzyjne. Sąd może dokonywać ustaleń w powyższym zakresie jedynie z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21.08.2013 r., sygn. III AUa 1768/12, LEX nr 1386110, wyrok Sądu

Apelacyjnego w Gdańsku z 30.10.2013 r., sygn. III AUa, LEX nr 1403675). Takiego waloru nie można przypisać dowodom przedstawionym przez odwołującego się C. O.. Przedstawione przez odwołującego dowody nie stanowią wystarczającej podstawy do ustalenia choćby w przybliżeniu faktycznie osiągniętych w spornym okresie przez niego dochodów.

W przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia w oparciu o dokumentację zastępczą, znajdująca się w aktach osobowych, taką jak umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia, a i wówczas można uwzględniać tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie stale i w określonej wysokości. W toku postępowania sądowego strona może dowodzić wysokości wynagrodzenia wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, dowodem tej okoliczności mogą być również dokumenty zawarte w aktach osobowych odwołującego. Pozwoliły one biegłej z zakresu rachunkowości i finansów na wyliczenie wynagrodzenia w spornym okresie, a następnie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury C. O. na poziomie wyższym niż dotychczas.

Z tych względów na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono, jak w punkcie 1. wyroku.

Brak natomiast podstaw, z przyczyn wskazanych powyżej, do przeliczenia emerytury przy założeniu, że w spornych okresach wnioskodawca zarabiał nie mniej niż 9 tys. złotych. Nie znajduje też oparcia w przepisach, żądanie przeliczenia świadczenia za trzy lata wstecz. Dokumenty, znajdujące się w aktach osobowych wnioskodawcy, na których opierała się biegła, zostały pozyskane przez Sąd w toku postępowania, nie były wcześniej składane do organu rentowego. Nawet składając wniosek o przeliczenie świadczenia, wnioskodawca nie powoływał się na nie. Dlatego najwcześniejszą datą, od której można przeliczyć emeryturę, jest data złożenia wniosku, który został rozpoznany odmownie przez organ rentowy. Dalej idące żądanie podlegało oddaleniu na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono w myśl art. 102 k.p.c. Wprawdzie zaskarżona decyzja została zmieniona, ale w nieznaczonej tylko części, w stosunku do żądania.